

אורות השבת

גליון מס'
850

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע
וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

מנהל מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
ויחי

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליט"א

יעקב אבינו לא מת

ויחי יעקב בארץ מצרים. (בראשית מז, כח)

אמר רבי יוחנן, יעקב אבינו לא מת... מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. (תענית ה, ב)

יעקב אבינו לא זכה לחיים הנצחיים, אלא בזכות בניו אחריו. ואכן גמרא ערוכה היא (תענית ה, ב): רב נחמן ורב יצחק הוו יתבי בסעודתא, אמר ליה רב נחמן לרב יצחק, לימא מר מילתא. אמר ליה הכי אמר רבי יוחנן, יעקב אבינו לא מת. אמר ליה, וכי בכדי ספדו ספדניא וחנטו חנטייא וקברו קברייא. אמר ליה, מקרא אני דורש, שנאמר (יחזקאל ל'): ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו מה זרעו בחיים – אף הוא בחיים, עכ"ל. וצריך ביאור מה השיב רב יצחק לרב נחמן, וכי יש בכוח 'היקש' של כתובים כדי לסתור מקראות מפורשים בתורה המדברים אודות פטירתו וקבורתו והספדו של יעקב אבינו ע"ה. וביותר יפלא, שרב נחמן עצמו נתפייס בתירוץ זה. ברם לכשנחבונן נראה שעומק כוונת רב יצחק בזה, נרמז בברכה שבירך את רב נחמן בשעה שנפרד ממנו: כי הווי מיפטרי מהדדי אמר ליה ליברכן מר, אמר ליה אמשול לך משל למה הדבר דומה, לאדם שהיה הולך במדבר והיה עייף רעב וצמא ומצא אילן... וכשביקש לילך אמר אילן במה אברכך וכו' אלא יהי רצון שכל נטיעות שנטעין ממך יהיו כמותך. אף אתה במה אברכך... אלא יהי רצון שיהיו צאצאי מעיק כמותך. ובוה הוסיף רב יצחק לבאר לרב נחמן על מה שהקשה לו בתחילה, והיינו שבניו של האדם אינם רק חלק משרשרת זכויותיו אלא הם כמותו ממש 'צאצאי מעיק כמותך'! וא"כ מה לי שקברו את גופו וכו', הרי כיון שזרעו ממשיך את דרכו נמצא שאף הוא בחיים. ועי' ש' בראשונים ותמצא דבס"ד כיוונו בזה לדבריהם, ושוב ראיתי לכמה מרבתינו האחרונים שפי' כן. ואכן זהו היסוד לענין אמירת הקדיש והלימוד ונתינת הצדקה וכו' שעושה הבן לעילוי נשמת האב, הוי אומר שנשמתו של האב עדיין חיה וקיימת בזכות זרעו ולא עוד אלא שיש בכוח הבן 'להעלות' את נשמת אביו במדרגות חיי הנצח, והיינו מ"ש רב יצחק 'מה זרעו בחיים אף הוא בחיים', והבן.

וכמה נוראים הם בזה, דברי הילקוט שמעוני אודות הצלתו של אברהם אבינו מכבשן האש, וזה לשונו על הכתוב (ישעיה כט, כב) לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם: היכן מצינו שפדאו יעקב לאברהם, רב הונא ורב ירמיה בשם רב שמואל בר יצחק אמו, אברהם ניצל מכבשן האש בזכות יעקב. משל לאחד שהיה לו דין לפני השלטון וכו', כך יצא דינו של אברהם מלפני נמרוד להישרף וצפה הקב"ה שעתיד יעקב לצאת ממנו, אמר כדאי הוא אברהם להינצל בזכותו, עכ"ל. ויש להתבונן נוראות, הלא אברהם לא נפל לאותו כבשן אלא מתוך שמסר נפשו על קידוש השם ועמד בזה כנגד כל בני דורו. זאת ועוד, שבזכותו של אברהם זכו בניו אחריו לדורות עולם לימי החסד והרחמים, וכדברי המדרש (מוסא במטה משה): 'אמר הקב"ה לאברהם, אני יחיד ואתה יחיד – אתן לבניך יום המיוחד לכפר בו עוונותיהם וזהו הושענא רבה'. ועם כל זה הוא עצמו לא ניצל מאותו כבשן, אלא בזכות... יעקב שעתיד לצאת ממנו.

וכמים צוננים על נפש עיפה הם בזה דברי הרמב"ן, אודות זכותו של תרח. דהנה שנינו במדרש אגדה (יקרא רבה ה) שאברהם הציל את תרח, שנאמר (בראשית טו, טו) 'ואתה תבוא אל אבותיך בשלום'. והתמיהה בולטת, וכי איזו בשורה יש כאן לאברהם – שיזכה לשבת בצידו של תרח, אשר כל מהותו היתה להחדיר כפירה בעולם. ואכן מכוח קושיה זו, הוכרח רש"י לפרש שם: 'אביו עובד כוכבים, והוא מבשרו שיבוא אליו, ללמדך שעשה תרח תשובה'. וזה עולה בקנה אחד, עם גילוי האר"י ז"ל שאיוב היה גלגול של תרח, ועי' ייסוריו הנוראים תיקן את שורש נשמתו של תרח. ברם, הרמב"ן לא נתפייס בזה ופירש שם: 'שמא יש לו חלק לעולם הבא בזכות בנו'. ולפי באור זה, אמנם תרח נשאר ברשעותו, מכל מקום זכה לחיי העולם הבא בזכות אברהם בנו. והדברים מופלאים, שהרי תרח לא זו בלבד שאין לו חלק בגדלותו של אברהם, אלא אדרבה עשה הכל כדי להפריע בדרכו, ולא היסס להשליכו לכבשן האש באור כשדים, ואע"פ כן זכה בעבורו לחיי נצח!

ואכן בוא וראה לאלו דרגות רמות ונשגבות זוכה האב ע"י בנו. איתא בגמ' סוכה (מה, ב): 'ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בר יוחי, ראיתי בני עליה והם מועטין אם אלף הן, אני

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

יששכר שבט התורה

יששכר חמור גרם' (מט, יד), "גרם" גימטריה "אברם", מבאר ה'בן לאשרי' על פי דאיתא במסכת ברכות (יג, א) כתיב 'אברם הוא אברהם' (דברי הימים-א, כז) שבתחילה היה אברהם אבינו "אברם" אב רק לארם ואחר כך היה "אברהם" אב להמון גוים לכל העולם כולו, ובא לרמוז הכתוב "גרם" גימטריה "אברם" לשון יחיד ששבט יששכר שהוא שבט התורה כדכתיב 'ומבני יששכר יודעי בינה לעתים מה יעשה ישראל' (דברי הימים-א יב, לב), אסור לו ללמד את התורה לאומות העולם אלא רק לעם המיוחד והיחיד בני ישראל, וכדאיתא במסכת חגיגה (יג, א) אמר רבי אמי אין מוסרין דברי תורה לגוי עובד כוכבים שנאמר 'לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום' (תהלים קמז, כ).

בברכת ליל חמור ואברם

הרב עוזיאל אדרי

רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

לוח הזמנים	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת קודש
שבת קודש	18.01.20	17.01.20	16.01.20	15.01.20	14.01.20	13.01.20	12.01.20
עלות השחר	5:33	5:34	5:34	5:34	5:34	5:35	5:35
זמן טלית ותפילין	5:40	5:41	5:41	5:41	5:41	5:41	5:41
זריחה - תפילת חמור	6:43	6:44	6:44	6:44	6:44	6:45	6:45
סוף ק"ש לדעת צ"ח	8:42	8:42	8:42	8:42	8:42	8:42	8:42
סוף ק"ש לתתא והר"א	9:13	9:13	9:13	9:13	9:13	9:13	9:13
סוף שבת ק"ש	10:06	10:06	10:06	10:05	10:05	10:05	10:05
חצות יום וליילה	11:51	11:51	11:50	11:50	11:50	11:49	11:49
מנחה גדולה	12:22	12:21	12:21	12:20	12:20	12:19	12:19
סוף המנחה	16:12	16:11	16:11	16:10	16:10	16:09	16:08
שקיעה	17:05	17:04	17:03	17:03	17:02	17:01	17:00
סוף חסכים	17:18	17:17	17:16	17:15	17:14	17:13	17:13

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	ויחי
הפטרה:	ויקרא ימי דוד
כניסת השבת:	16:38
יציאת השבת:	17:30
רבנו תם:	18:02

אורות הכשרות

ובני מהן. אם מאה הם, אני ובני מהן. אם שנים הן, אני ובני הן. וכבר דקדקו המפרשים מדוע לא המשיך ואמר: אם אחד, אני הוא (כפי שמוכח בזה"ק). ולמדו מכך רמז גדול, שאפילו רשב"י עם כל עוצם גדלותו, ידע שאין לך 'בן עליה' אם ח'ו בנו אינו עמו. שכן אין לך מי שמקיים את המשך עלייתו הנצחית של האב, בבחינת מה שנאמר 'ותקותך לדור דורים', יותר מאשר בניו אחריו. וזה מוכח ומבורר יותר ממה שהוסיף (שם) רשב"י: 'יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, מיום שנבראתי עד עתה. ואלמלא אלעזר בני עמי, מיום שנברא העולם ועד עכשיו... הרי לפנינו שגדולה זכות האב 'כשבנו עמו', יותר מכל זכויותיו עשרת מונים. שכן בלעדי אלעזר, יש בכוח רשב"י לפטור מן הדין רק את בני דורו, אולם עם אלעזר בנו יש בכוחו לפטור גם את כל הדורות שקדמו לו. וזה מודעה רבה לאורייתא, לכל העמלים בתורה וטרודים בה בכל עמלם ומרצם, עד שאינם מוצאים זמן ללימוד הבנים. שהרי עין רואה מכאן, שמלבד מצות 'ושננתם לבניך', גם האב עצמו מתעצם ומשתבח לאין ערוך – מכוח הבן. והוא שאמרו רבותינו 'ברא מזכה אבא'.

ובני לנו גדול יותר מרבנו הקדוש – רבי יהודה הנשיא, אשר העיד עליו הש"ס בכתובות (קג, ב), שבשעת פטירתו מן העולם אמר: 'לבני אני צריך'. ללמדך שאפילו רבנו הקדוש אשר אין לו מושג כלל בעוצם גדלותו, בטרם בואו להתחייב בפניו ב'ד של מעלה, לא סמך על כלל מעשיו הנשגבים, אלא אמר 'לבני אני צריך'!

זכה מן 'מאור ישראל' צוק"ל והשאיר אחריו דורות ישרים מבורכים, בניו הדגולים ממשיכי דרכו, חתנים ונכדים תלמידי חכמים מופלגים, מרביצי תורה, מחברי ספרים ויושבייל על מדין. חאת מלבד רבבות תלמידיו אשר גם נקראים בניו, כמבואר בשו"ע (יו"ד סימן קס"ה סעיף ג): 'מצוה על כל חכם מן ישראל ללמד לתלמידים, שגם נקראים בנים', ועיין בביאור הגר"א (שם סק"ד) שהביא מקור לזה מדברי הספר 'ושננתם לבניך' – אלו התלמידים, ע"ש. אכן על רבינו צ"ל נאמר 'מה זרעו בחיים' אף הוא בחיים, ותהא נשמתו צרורה בצרור החיים, אמן.

בבית לילך לאור וקבוצה

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראב"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

תשבי באר-שבע היקרים הרים מודיעים כי:

**פג תוקפם של תעודות הכשרות
ובימים אלו חודשו תעודות הכשרות**

ולכן יש לדרוש

**תעודת כשרות מקורית בתוקף
עם חתימה וחותמת בצירוף הלוגרמה.**

**כמו כן הרינו מודיעים כי אין לסמוך
על שילוט "כשר" אלא יש לדרוש
"תעודת כשרות" מקורית בתוקף**

"בד"ץ ביהדריץ"
הרבנות הראשית באר-שבע
מחלקת "כשרות כהר"ץ"
בראשות כב' המרא דאתרא הרב"ג יהודה דרעי שליט"א

להסיר מכשול

לאור תלונות מתושבי העיר על הטעיה בכשרות
הרינו מבהירים בזאת: כל עסק אשר יש לו כשרות רגילה בלבד
ומפרסם שיש לו מוצרים בד"ץ כגון: בשר, ירק גוש קטיף וכו'

**אין אנו אחראים לכשרות המהדרין במקום
תעודת ההכשר הינה על כשרות רגילה בלבד.
(יש בזה הונאה בכשרות)**

**בכשרות מהדרין יש לבדוק את
תעודת הכשרות למהדרין.**

אורות הפרשה

יעקב אבינו ואדם הראשון

'האלוקים החזקה אותי מעודי עד היום הזה' (מת, טו), דקדק בספר אזור אליהו מה כוונתו של יעקב בתיבת **"מעודי"** הלא בקטנותו התפרנס מהוריו, מבאר ה'בן לאשרי' **"מעודי"** גימטריה **"קל"**, והכוונה על פי מה שכתב האריז"ל בשם הזוהר (ח"א לה, ב) שיעקב אבינו ע"ה הוא גלגולו של אדם הראשון, וכדאיתא במסכת בבא בתרא (נח, א) שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון, ויעקב אבינו ע"ה שנות חייו נחלקו לשתיים, החלק הראשון הם **"קל"** השנים הראשונות שחי אותן בצער, שנאמר **"מי שני מגורי שלושים ומאת שנה מעט ורעים"** (מז, ט), ובאותן **"קל"** השנים תיקן את **"קל"** השנים של אדם הראשון שהוליד בהן כוחות רעים, כדאיתא במסכת עירובין (יח, ב), אמר רבי ירמיה בן אלעזר כל אותן **"קל"** השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין ושידין ולילין שנאמר **"ויהי אדם שלשים ומאת שנה"** ויולד בדמותו כצלמו שרק לאחר **"קל"** שנים הוליד כצלמו אבל לפני כן הוליד כוחות רעים. והחלק השני הן **"טו"** שנים שחי במצרים בטובה ובשמחה, שבהן הכין את תיקון כל הניצוצות הקדושות שהיו משוקעים בטומאה תחת יד קליפת מצרים, וזה שבא יעקב אבינו ע"ה ואומר שלכל זה זכיתי אך ורק בכוחו ועזרתו יתברך 'הרועה אותי' שהצלחתי לתקן את **"מעודי"** גימטריה **"קל"**, אותן **"קל"** שנים של אדם הראשון, עד היום הזה שגם הצלחתי להכין לבני ישראל את תיקון הניצוצות הקדושות ולהוציאם ביציאת מצרים.

כוחן הרחני של הנשים

'אוסרי לגפן עירה' (מט, יא), **"עירה"** גימטריה **"הפ"ר"**, מבאר הצדיק מרעננה זיע"א הכוונה, על פי מה שכתב האריז"ל בספר עץ חיים (שער יח, פ"ה) שיש פ"ר דינים וש"כ דינים, ובא ובירך יעקב אבינו ע"ה **"אוסרי לגפן עירה"** שלא רק הגברים יצליחו להמתיק את הדינים על ידי עבודת התפילה ויגיעת עמל עסק התורה וקיום המצוות, אלא אפילו גם הנשים שונמשלו לגפן כדכתיב **"אשתך כגפן פורה"** (תהלים קכח, ג), יהיה בכוחן הרחני המיוחד של תפילתן מצוותיהן ומעשיהן הטובים, **"אוסרי לגפן"** מלשון **"לעצור"** בבית האסורים את **"עירה"** בגימטריה **"הפ"ר"** דינים ולהמתיקן.

לזכך את חומריות הגוף

'כיבס בין לבושי' (מט, יא), מבאר ה'ברכה משולשת' על פי מה שכתב האריז"ל בספר עץ חיים (תחילת שער הגלגולים) שהגוף של האדם נקרא ונושב ללבוש של הנשמה, כמו שמצינו דכתיב על קדושת שמן המשחה 'על בשר אדם לא יסך' (שמות ל, לב), שהיה צריך לומר 'על האדם לא יסך' ולמה נאמר על **"בשר אדם"**, הרי לנו שבאמת הבשר והגוף אינו האדם עצמו אלא רק כמו לבוש לנשמה והיא היא **"האדם"** עצמו, וזהו שאמר הכתוב שלא יסך זר שאינו כהן את השמן משחת קודש על **"הגוף הבשר"** שהוא הלבוש של **"האדם הנשמה"**, נמצא שהגוף הוא לבוש המכסה ומסתיר על הנשמה. והנה **"יין"** רומז לפנימיות התורה רזיה וסודותיה כמו שכתב בעל התניא בספר ליקוטי תורה (מטות פה, א) **"ינה של תורה הוא פנימיות התורה וסודותיה כמו שאמר רז"ל 'נכנס יין יצא סוד'."** וכדאיתא במסכת עירובין (סה, א) אמר רבי חייא כל המתעייב ביין שותה יין ואין דעתו מטרפת עליו יש בו דעת של ע' זקנים, שתיבת **"יין"** בגימטריה ע' וגם תיבת **"סוד"** בגימטריה ע' ועליו נאמר **"נכנס יין יצא סוד"**, ולפי זה יש לבאר את הפסוק כן: **'כיבס בין לבושי'** כאן טמונה בירכתו הגדולה של יעקב אבינו ע"ה, שנכה על ידי לימוד פנימיות וסודות התורה הקדושה לראות אלוקות בגילוי, שה"יין" ינה של תורה פנימיות התורה יוציא ויגלה את ה"סוד" את האור האלוהי שבסודות התורה, וכך נכה שיתכנס הלבוש שידבק חומריות הגוף, ויבקע אורה של הנשמה את עוביות וגסות הגוף שלא יפריע ועלים מהנשמה הקדושה לראות אלוקות בגילוי, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, לאסתכלא ביקרא דמלכא, אכ"ר.

שבת אשר וביאת המשיח

'מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך' (מט, כ), דקדק רבינו בחי"מ מדוע שינה יעקב אבינו ע"ה בברכה של שבת **"אשר"** משאר שבטים שאצלם אמר **"ראובן"** בכורי וכו', **"יהודה"** אתה וכו', **"יששכר"** חמור וכו', **"זבולון"** לחוף וכו'. ואילו אצל אשר אמר **"מאשר"** שמנה וכו' ומה הטעם שהוסיף בתחילת שמו את האות מ'. מבאר רבי יצחק הכהן הוברמן זצ"ל שרצה לרמוז לנו בזה את ביאת הגאולה השלימה בביאת משיח צדקנו. **"מאשר שמנה לחמו"** ראשי תיבות עם הכולל גימטריה **"בא יבוא מנחם ארי"**, הכוונה, הנה כתב הבאר היטב (הלכות השכמת הבוקר) **"נשמה" אותיות "משנה"**, והנה הם גם אותיות **"שמנה"** ועל כן הוסיף את האות מ' בתחילת שמו של אשר **"מאשר"** לרמוז על **"משנה"** כמו שכתב במדרש רבה (ויקרא פ"ז, ג) אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות שנאמר **"גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם"** (הושע ח, י). ואיתא במסכת סנהדרין (צח, ב) שהמשיח מנחם שמו ויבא משבט יהודה שנקרא ארי שנאמר **"גור אריה יהודה"** (לעיל מט, ט"ו וברש"י).

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א
מהלכות שבת ויום טוב - ו'

ש. - האם חייב לאכול בשר ולשתות יין ביר"ט גם בזמן הזה.

ת. - אף שעיקר מצות אכילת בשר היא בבשר של קרבן שלמים כמבואר בש"ס, מ"מ כתב הרמב"ם שגם בזמן הזה מקיים מצוה זו באכילת בשר חולין של בהמה, וכן הסכימו עמו רבים מרבתינו הראשונים. וכ"נ גם בדעת השו"ע אף שלא הזכיר בשר אלא רק יין, וכן עיקר להלכה. אך לדעת התוס' וסיעתם, אין מצות אכילת בשר ביר"ט בזמן הזה.

ש. - האם מצות "ושמחת בחגך" מתקיימת גם בשאר מיני שמחות ואוכלים.

ת. - לפי הנראה בדעת הרמב"ם והשו"ע וכמה מגדולי הפוסקים, כל אכילה ושתיה ושאר מיני שמחות הם בכלל "לכם" דאמר רחמנא ומצות עשה של "ושמחת".

ש. - האם מותר להתענות ביום טוב כשהתענית היא עונג בשבילו.

ת. - אסור להתענות ביר"ט אף כשהתענית היא עונג ושמחה בשבילו. ומיהו כבר פשטה ההוראה ברוב הפוסקים להתיר בו תענית חלום כמו בשבת, מפני שנפשו מרה עליו והתענית היא לא רק עונג בשבילו אלא יש בה גם משום שמחה עבורו והוא בכלל "לכם" שאמרה תורה.

ש. - האם מותר ללמוד תורה בערב תשעה באב שחל להיות בשבת אחר חצות, ומה הדין כשחל תשעה באב עצמו בשבת לגבי תלמוד תורה כל היום.

ת. - יש אומרים שאם חל ערב ט"ב בשבת, אסור ללמוד בו תורה אחר חצות למעט בדברים המותרים. וכ"ש כשחל ט"ב עצמו בשבת, שאסור ללמוד בו תורה כל היום זולת בדברים המותרים, וכן היא דעת הרמ"א וחלק מהפוסקים. וי"א שבערב ט"ב מותר אבל בט"ב עצמו אסור. וי"א שהלומד תורה בשבת גם כשחל בו ט"ב לא הפסיד שכרו.

ש. - האם מותר לפנות אשפה מרחובות העיר ביר"ט באמצעות קבלן גוי ועובדים נכרים.

ת. - יש מקום להתיר פיני אשפה מרחובות העיר ביום טוב בקבלנות של גוי וע"י עובדים נכרים, ובלבד שיש בכך צורך גדול כגון שחל בסמוך לשבת באופן שנגרמה אשפה של כמה ימים תחת מעטה של חום כבד עד שיש צער גדול לרבים וגם חשש לבריאות הציבור. והכל לפי ראות עיני המורה שבאותה העיר.

ש. - האם יש בעבודות פיני האשפה בפרהסיא משום חילול ה'.

ת. - יש מהפוסקים שחששו להתיר פיני אשפה בפרהסיא גם בקבלנות של גוי ועובדים נכרים ואפילו במקום צורך גדול, מפני שהגויים אינם עושים כן ביום חגם וגם אינם מניחים לאחרים לעשות כן בעבורם, וא"כ יש בזה משום חילול ה'. אך רבים מהפוסקים דחו חשש זה, ובפרט בזה"ז שגם הגויים עצמם מפנים אשפה ביום חגם, וגם יודעים הם שיש מלאכות שמותר להם לעשות עבור ישראל.

ש. - האם גזרו שבות במקום מצוה או במקום צער.

ת. - לדעת כמה מרבתינו הראשונים, לא גזרו חכמים שבות במקום מצוה או צער גדול, וכ"כ עיקר בדעת הרמ"א. אך לדעת מן השו"ע, אין בזה כדי להתיר שבות. ומיהו בשבות דשבות כ"ע מודים שיש להתיר במקום מצוה או במקום צער גדול.

ש. - האם גזרו שבות במקום מצוה דרבי.

ת. - יש מקום להתיר שבות במקום מצוה דרבי, גם לדעת מן השו"ע. ולכן אם כבה החשמל במהלך שבת או ביר"ט באופן שאין המתפללים יכולים להמשיך בתפילתם כראוי, מותר לומר לגוי להדליק החשמל כל שאי אפשר באופן אחר, וכן כל כיו"ב.

ש. - האם כבוד הבריות דוחה שבות דאמירה לנכרי.

ת. - כתב הרא"ש שלא מסתבר כלל שלא יהא כבוד הבריות דוחה שבות דרבך באמירה לנכרי, וכן הסכימו רבים מהפוסקים, וכ"כ להוכיח מכמה מקומות בש"ס שהתירו שבותים שונים מפני כבוד הבריות.

הילולא דצדיקייא - "הרמב"ם" רבנו משה בר מימון זי"ע

רבי משה בר מימון נולד בשנת ד'תתצ"ה (1135) בעיר קורדובה שבספרד לאביו רבי מימון, שהיה דיין בקורדובה. הוא נפטר במצרים בכל טבת ד'תתקס"ה (1204). על-פי מספר מסורות, שושלת היוחסין של הרמב"ם הגיעה עד לרבי יהודה הנשיא, חותם המשנה. הרמב"ם החזיק במשנה שכלתנית מובהקת וחדשנית אשר הגיעה גם מחוץ לתחומי היהודים, עד כדי כך שהוא הוכר כפילוסוף גם בתרבות הערבית והאירופית. בערבית הוא מוכר כמוסא בן מימון, או בשמו הערבי המלא: אבו עמרן מוסא בן מימון בן עבדאללה אל-קרטי אל-אסרא' ילי (איש קורדובה הישראלי).

מדוע בעצם נתפס הרמב"ם כדמות חשובה במיוחד? נראה שהיקף הפעילות וההשפעה שלו הם שיצרו את מעמדו האיתן. הרמב"ם היה איש מדע ורופא, מחשובי הפילוסופים בימי הביניים, ואף מנהיג קהילות מצרים וסביבתה. הוא היה הדמות היהודית המפורסמת ביותר בדור, ונחשב לאחד מגדולי הפוסקים בכל הדורות.

בעוז בן 13 עקרה משפחתו של הרמב"ם מקורדובה שבספרד, בעקבות רדיפת היהודים, והיטלטלה ברחבי ספרד ללא מנוחה. בהמשך הגיעה המשפחה לעיר פאס שבצפון אפריקה. גם שם הקנאות המוסלמית גברה, ורבי יהודה הכהן אבן שושן, רבו של הרמב"ם, אף נהרג במהלך הפרעות על קידוש השם. משם עלה הרמב"ם לארץ ישראל. כעבור זמן ירד למצרים והשתקע בה.

בזמן שהתגורר בעיר פוסטאט (קהיר העתיקה) נשא הרמב"ם את בתו של ר' מישאל הלוי בן ר' ישעיהו החסיד הלוי אלתקא (חתנו של רבי דוסא בן יעקב). זמן קצר לאחר מכן נולד שם נולד בנו היחיד, אברהם (1186 - 1238).

למקרה שתהיתם מדוע יהודי תימן הולכים לפי פסיקת הרמב"ם למרות שמעולם לא התגורר במקום, דעו כי הרמב"ם נהג להשיב לקהילות רבות ביהדות התפוצות על שאלות רבות בהלכה ובאמונה. אחת הקהילות ששמרה על קשר מתמיד עם הרמב"ם הייתה יהדות תימן, שאף קיבלה אותו כפוסק וכמנהיג. בעקבות הפרעות שנערכו בתימן הוא אף כתב לקהילה את "אגרת תימן" המפורסמת.

הרמב"ם אמנם נפטר במצרים אך הוא קבור בטבריה, ואין עוררין על כך. על זה העיד **האר"י הקדוש** על ידי תלמידו ר' חיים ויטאל. כך שמעיד ר' יוסף סמברי איש מצרים: "וקברו אותו בבית המדרש שלנו. במצרים, ומשם הוליכו אותו לא"י וקברוהו בטבריה".

ספר המצוות

בטרם כתב הרמב"ם את חיבורו הגדול, את משנה התורה, כתב את ספר המצוות. ספר זה הוא מעין פתיחה ליד החזקה. בספר זה מונה הרמב"ם את כל שש מאות ושלוש עשרה המצוות, שאנו מחויבים בהן מן התורה. בגמרא נכתבו המצוות, שאנו חייבים בהן, אולם כתובות בהן כל המצוות, גם אלו, שנזכרות בתורה ואין בכלל תרי"ג מצוות, וגם כאלו, שנצטוו בהן מפי חז"ל. הרמב"ם בספרו כותב מהן המצוות, שנכללות במנין של תרי"ג מצוות, ומסביר כיצד קבע, שמצוות אלו שיכות למנין זה. הרמב"ם מונה את המצוות בספרו בשתי מערכות. המערכה האחת כוללת את כל מצוות עשה, שמספרן עולה למאתים ארבעים ושמונה, כמנין רמ"ח. המערכה השניה כוללת את כל מצוות לא תעשה, שמספרן עולה לשלוש מאות ששים וחמש כמנין שס"ה.

משנה תורה

בתוך עבודתו הכבירה והנמרצת למען הכלל: בריפוי חולים, בעריכת תשובות לשואלים מכל קצוי ארץ ובהנהגת העם כתב הרמב"ם את החיבור הגדול **"משנה תורה"**. מהו המיוחד בספר זה? במשנה התורה אסף הרמב"ם את כל ההלכות הכתובות בכל ים התלמוד, בספרא, בספרי, בתוספתא ובספרי הגאונים, את כל התקנות, המנהגים והגזרות, שנתקבלו בכלל ישראל מימות משה רבנו עד לימיו, ואת כל תורת האמונה והמוסר. את הכל כנס הרמב"ם לתוך חבורו האחד **"משנה תורה"**. את כל ההלכות חלק על פי נושאים ראשיים ומשניים בסדר מופתי, כדי שיקל על כל אחד למצא את ההלכה, אשר הוא חפץ בה. זהו בנין נאדר, אשר בתיו וחדריו מתכננים באפן הנעלה ביותר. את החיבור הוא חילק לארבעה עשר חלקים, ומכאן שמו **"היד החזקה"**. שם זה נקבע לחיבור על שם הכתוב **"ולכל יד החזקה, אשר עשה משה לעיני כל ישראל"**.

יה"ר שזכות הצדיק שהשבוע יחול יום הילולתו תגן בעד כל עם ישראל, אמן

נצחון הילדה הקטנה

באותם ימים התגוררנו ביישוב בולשוב, לארחוק ממוסקווא. הבעיה המרכזית שהעסיקה אותי ואת בני-ביתי הייתה הקושי לשמור שבת. למזלי הטוב עבדתי בבית, בייצור מטפחות, וכך נתאפשר לי לא לחלל שבת.

אלא שדווקא מכיוון הילדים התעוררה בעיה קשה ביותר. ילדיי, שזמן רב לא הופיעו כלל בבית-הספר המקומי, נאלצו להתחיל לפקוד אותו, בעקבות לחץ עצום שהופעל עלינו. אף-על-פי-כן, בימי שבת וחג נשארו בבית. הנהלת בית-הספר דרשה כי ילדינו יופיעו בכיתותיהם גם בשבתות ובחגים, וכי יבצעו את כל המטלות, כשאר הילדים. מבחינתנו הדבר לא בא בחשבון כלל. בבית-הספר ניסו ללחוץ על הילדים להצהיר כי אביהם מונע מהם לבוא לבית-הספר בשבת, אבל הם היו נבונים דיים לסעון כי ההחלטה באה מצידם, וללא שום לחץ שלי עליהם.

כעבור כמה שבועות התפרסם מאמר זועם בעיתון האזורי, וכותרתו: "הציבור כולו נקרא להתקומם". מתחת לכותרת נכתב, בין השאר, כי "אל יחשוב חזן שילדיו הם קניינו הפרטי. הילדים שייכים לציבור הסובייטי כולו, ועל-כן אסור לנו להרשות שילדיו ייעדרו מבית-הספר ביום שבת, מטעמי דת". הלחץ עלינו גבר והלך, והילדים היו חשופים בבית-הספר להתקפות קשות עליהם.

שבת אחת, לאחר התפילה, הלכתי עם חתני, ר' משה גרינברג, לבית ידי, כדי לברכו לרגל העובדה שבנו החל ללמוד חומש. התעכבנו שם שעה ארוכה וכשחזרנו לביתנו, הבחנתי בשוטר הניצב ליד פתח הבית. השוטר כבר ראה אותי ולכן לא יכולתי לסגת. נכנסתי פנימה ומצאתי את בני-ביתי חיוורים ומבוהלים. מולם ישבו ראש העיר, אדם נוסף שלא הכרתי ומנהלת בית-הספר המקומי.

"אורחים לא-נעימים באו אליך, מה", אמר-שאל ראש העיר. "מדוע לא-נעימים?", ניסיתי להישמע רגוע ואדיב.

"הכר-ט את חברנו, מפקד המשטרה", הציג ראש העיר את האיש שלצידו. "האם ידוע לך מדוע באנו לכאן?", הוסיף ושאל. "כלל וכלל לא", עניתי. "אינך יודע?", התורעם הלה על תשובתי, "ומה בדבר ילדיך?". "מה הבעיה איתם?", היתממותי. "הם לא באים לבית-הספר בשבת", אמר.

"הם לא מוכנים לכתוב בשבת ועל-כן אינם מגיעים לכיתה", השבתי. "אתה חייב להשפיע עליהם לבוא לבית-הספר בשבת!", פסק ראש העיר. "אינני תועמלן אנטי-דתי", עניתי לו. ראש העיר הרחרר קצרות ואמר: "שלח את ילדיך לבית-הספר. עליי מוטלת

הילולא דצדיק"א האביר יעקב

רבי יעקב אבוחצירא זצ"ל

רבי יעקב אבוחצירא, מכונה האביר יעקב היה רבה של תאפילאלת שבמחוק, מקובל, פוסק, מחבר, דרשן ופייטן, ומגדולי רבני מחוק. נחשב לבעל מופת ולמי שזכה לגילוי אליהו. סבו של הבא סאלי ומאבות משפחת אבוחצירא. נולד בשנת ה'תקס"ו (1805), בתאפילאלת שבמזרח מחוק, לרבי מסעוד, בן למשפחת אלכז רמת יחס (לימים תכונה "אבוחצירא"). בצעירותו למד אצל אביו תנ"ך וטעמי המקרא ולאחר מכן משנה ותלמוד. בידי צאצאיו ישנה מסורת שכבר בגיל שש עשרה היה מלא וגזש בפרד"ס התורה, וזכה לדברי שבח מפי רבו הרב מרדכי בן שאול, אשר חיבר שיר לכבודו. לאחר שנסמך לרבנות על ידי הרב ישועה דינו, החל לשמש כמנהיג הקהילה בתאפילאלת, ושימש בה כרב, מנהיג ודרשן עשרות שנים. כבר בשנת השלושים לחייו, נחשב לאחד מגדולי רבני ופוסקי דורו, ועדות למעמדו הן שאלות שנשלחו אליו מכל גדולי מחוק בדור, שחלקן מובאות בספרי השו"ת של חכמי זמנו. בנו ותלמידו רבי אהרן, בהקדמה לספרו "דורש טוב", מעיד שאביו היה לומד בכל לילה 18 פרקי משנה בעל פה, וחוזר ולומד בפסוקים ובגמרא, ולא ישן אלא שנת ארעי, ומתעורר וקורא תיקון חצות, ולומד ספרי קבלה עד שעלה האור, ומשם הולך לבית הכנסת לתפילת שחרית, הוא ראש העשרה, ושם היה יושב ועוסק בתורה. בנו ותלמידו, הרב יצחק, בהקדמה לספרו "מחשוף הלם", מעיד שאביו מעולם לא שח שיחת חולין, וכשהיה ער לא שכב בפאת המיטה ומעולם לא חטפתו שינה, וכל אכילתו ושתייתו היו במידה, במשקל ובמשורה, ורוב ימיו היו בתעניות לכפר על ישראל. הרב שלמה חיון, תלמידו המובהק, ששהה תדיר במחיצתו, וכדבריו בהקדמה לספרו "פתחי חותם" - "שלא זה ידו מתוך ידו", מתאר את אורח חייו בזו הלשון: "בהבלי העולם הזה מאס, ובמעשה הצדקה פזר ונתן לאביונים ולחכמים עמלי תורה".

רבי יעקב נהג להתבודד בלימודו שרובו היה בתורת הקבלה. נודע בגיוני קדושה, והתפרסם כבעל מופת ונס בערי המערב, במצרים, ובארץ ישראל. סופר שזכה ונעלה אליו אליהו הנביא. רבים היו באים אליו ממקומות שונים להתברך מפיו, והוא היה נערץ גם על ההמון המוסלמי בארצו ונכבדיו, והשתמש במעמדו לטובת היהודים. בן עסק בצרכי עדתו, בתיקון צורכי דת, שלום בית, והיה מכתת רגליו לאסוף כסף לחלקו לעניים. רבי יעקב אהב מאוד את ארץ ישראל ושאף לעלות אליה, אך בני קהילתו בתאפילאלת התנגדו, עיכבו ומנעו ממנו לעזוב אותם. הוא ניסה לעלות לארץ שש פעמים, ורק בפעם השישית, בשנת ה'תר"ם (1879), הצליח לשבע את בני קהילתו, שבנו רבי מסעוד, יכול לשמש כרב הקהילה במקומו, והם הניחו לו לצאת לדרך. בדרכו לארץ ישראל עבר דרך אלגיריה, תוניסיה, לוב ומצרים. בט"ו בטבת הוא הגיע לאלכסנדריה ושהה בה מעט, ובי"ז בטבת הגיע לעיר דמנהור הסמוכה, והתארח אצל משה סרוסי, שם חלה לפתע קשות, ונפטר בכ' בטבת ה'תר"ם (4 בינואר 1880) ונקבר בדמנהור אשר במצרים.

יה"ר שזכות הצדיק שהשבוע יחול יום הילולתו
תגן בעד כל עם ישראל, אמן

האחריות שהילדים יבואו לבית-הספר בימים שבהם מתקיימים לימודים. יכתבו או לא יכתבו - זה לא ענייני. מנהלת בית-הספר מיהרה להתקומם. "לא אוכל להרשות שילדים הבאים לבית-הספר יחרגו מהמסגרת ולא יכתבו בשבת", אמרה. הביקור בביתנו הסתיים באזהרה חריפה של ראש העיר כי אם ילדי לא יבואו לבית-הספר בשבת הקרובה, יעמידני למשפט. בעקבות הביקור ואיומיו של ראש העיר, שנשמע הפעם החלטי מתמיד, קיימנו דיון בבית. הוחלט שבכל שבת ילך רק ילד אחד לכיתתו, בלי הילקוט ובלי הספרים וכלי-הכתיבה. בשבת הראשונה נבחרה למשימה בתי בתיה, שהייתה אז כבת שתיים-עשרה. אנחנו הלכנו לתפילה וכשחזרנו עיכבנו את ה'קידוש' עד שבתיה תשוב מבית-הספר. כשהגיעה הביתה הייתה חיוורת, והמתח הרב שחוותה ניכר היטב על פניה.

היא סיפרה מה עבר עליה: "השיעור הראשון היה בחשבון. המורה כתבה על הלוח תרגיל וקראה לי ראשונה לגשת אל הלוח. ניגשתי ואז הורתה לי המורה לקחת גיר ולפתור את התרגיל.

סירבתי. המורה החלה לצעוק עליי ואף ניסתה לתחוב לי בכוח גיר ליד. זה לא הועיל לה. היא קראה למנהלת, וזו באה עם סגנה. השניים החלו לצעוק ולאיים עליי. חזרתי והודעתי להם כי אני כותבת בשבת. הם הוסיפו לצעוק עליי בגרון נחר, בעוד כל הכיתה יושבת ומביטה בנעשה, דרוכה ומתוחה לראות איך ייפול דבר.

"פתאום הופיע בכיתה ראש העיר. 'מה נשמע? הילדה חזן באה ללמוד?', שאל. 'הנה היא עומדת ליד הלוח!', השיבה לו המורה, 'אך בשום אופן אינה מוכנה לכתוב. היא טוענת שאסור לה לכתוב'. ראש העיר ביקש להראות לו את יומני. היומן נשאר בכיתה מיום שיש, וכך יכולתי להראותו לו. הוא דפדף בו וראה שכל ציוניי מהשבוע החולף - טובים.

"ראש העיר נטל את הגיר ואמר: 'אמרי לי כיצד פותרים את התרגיל ואני ארשום במקומך'. אמרתי לו והוא כתב. אחר-כך שאל את המורה, 'האם זה נכון?'. 'כן', ענתה לו המורה, 'אבל היא לא כותבת!'. ראש העיר התעלם מדבריה. הוא פתח את יומני ורשם בו את הציון הגבוה ביותר. אחר-כך פנה אל המורה ואל המנהלת ואמר להן: 'הניחו לה לשבת ולהקשיב לשיעורים', והלך".

מאז נהפך העניין לנוהג קבוע. בכל שבת הלך ילד אחר לכיתתו ולא כתב. בעקבות המקרה עם ראש העיר פסק הלחץ על ילדינו.

שוב נוכחנו כי עמידתנו האיתנה על שמירת התורה והמצוות, ועל קדושת השבת במיוחד, חזקה מכל לחץ, וסופה שניצחה.

לעילוי נשמת

הרב יוסף שלמה טריקי זצ"ל
בר עליה ז"ל

והרבנית רחל טריקי ע"ה

בת סימי ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

